

Sygn. akt V CNP 4/20

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie ze skargi F. P. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w J. .

z dnia 23 października 2019 r., sygn. akt II Ca (...)

w sprawie z powództwa F. P.

przeciwko "T." sp. z o.o. w Z.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 lipca 2020 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 lipca 2019 r. Sąd Rejonowy w Z. oddalił powództwo F. P. skierowane przeciwko „T.” sp. z o.o. w Z. o zapłatę kwoty 909 zł obejmującej 609 zł jako zwrot uiszczonej ceny za zakupioną tonę mialu węglowego oraz kwotę 300 zł jako koszt usunięcia zakupionego mialu z piwnicy.

Wyrokiem z 23 października 2019 r. Sąd Okręgowy w J. oddalił apelację powoda.

W dniu 3 grudnia 2019 r. powód zaskarżył skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wyrok Sądu Okręgowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z 424⁵ § 1 k.p.c. skarga powinna zawierać oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6). Z uwagi na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego i jego funkcję, wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. powinny być przytoczone samodzielnie, niezależnie od innych, w związku z czym skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Jest dopuszczalna w sytuacji, w której skarżący wykaże, że nie mógł w drodze użycia innych środków prawnych doprowadzić do zmiany lub uchylenia prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 424¹ § 1 k.p.c.), co harmonizuje z wymaganiem konstrukcyjnym skargi wymienionym w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., polegającym na wykazaniu przez skarżącego, że wzruszenie prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Powinno to nastąpić przez przeprowadzenie w skardze umotywowanego wyводу prawnego wykazującego, że w sprawie nie przysługuje skarżącemu jakiegokolwiek inny, niż wniesiona skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, środek zaskarżenia prowadzący do zmiany lub uchylenia wyroku objętego rozpatrywaną skargą. Nie chodzi tu przy tym tylko o skargę kasacyjną lub skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie wyroku, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności orzeczenia.

Taki nowy środek prawny stanowi (od dnia 3 kwietnia 2018 r.) skarga nadzwyczajna, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka, i obywatela określone w Konstytucji RP albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Z ustawy tej wynika, że uwzględnienie przez Sąd Najwyższy skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w związku z art. 95 ustawy o SN - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, której wystąpienie zarzuca skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i której naprawieniu ma służyć orzeczenie stwierdzające tę niezgodność.

Wprowadzenie skargi nadzwyczajnej stawia w nowym świetle kwestię dopuszczalności zaskarżenia prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem.

Zmiana lub uchylenie wyroku może bowiem prowadzić do wyeliminowania źródła szkody judykacyjnej wywołanej przez wydanie zaskarżonego orzeczenia i w konsekwencji uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121 i z 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, niepubl.). Jest oczywiste, że spełniając wymagania określone art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Mając ponadto na względzie, że przyczyny uwzględnienia skargi nadzwyczajnej są zbieżne z przyczynami uwzględnienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.S.N.), a także biorąc pod uwagę unormowanie zawarte w art. 89 § 4 u.S.N., należy przyjąć, iż począwszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 u.S.N.) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Uprzedzając argument, że skargę nadzwyczajną mogą złożyć jedynie podmioty wskazane w art. 89 § 2, zaś w odniesieniu do orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem 3 kwietnia 2018 r. - podmioty określone w art. 115 § 1a ustawy o SN, nie zaś strona osobiście i samodzielnie, należy zwrócić uwagę, że inicjatywa zaskarżenia określonego orzeczenia musi wyjść od strony zainteresowanej jego wzruszeniem. Decyzja o wniesieniu skargi nadzwyczajnej istotnie została zarezerwowana dla wymienionych w ustawie o SN organów, ale zwrócenie się do tych podmiotów o złożenie skargi nadzwyczajnej wyczerpuje powinność wykorzystania przez stronę wszystkich dostępnych instrumentów prawnych mających na celu wzruszenie wadliwego, w jej ocenie, orzeczenia. Dopiero negatywna decyzja uprawnionego podmiotu co do złożenia skargi nadzwyczajnej otwiera stronie drogę do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2019 r., II CNP 55/18, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem została wniesiona w dniu 3 grudnia 2019 r., a zatem już pod rządami obowiązującej ustawy o Sądzie Najwyższym. Skarżący nie wykazał, aby zwrócił się z wnioskiem do jednego z organów określonych w art. 115 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym o złożenie skargi nadzwyczajnej od tego wyroku.

Przedstawiona skarga wniesiona od wyroku Sądu Okręgowego nie spełnia także wymagań konstrukcyjnych przewidzianych w art. 424⁵ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c.

Przytoczenie podstaw skargi i ich uzasadnienia polega na wskazaniu przepisów, które zostały naruszone (z podaniem numeru artykułu, paragrafu lub ustępu ustawy), a w końcu na wyjaśnieniu, na czym to naruszenie polegało. Do wypełnienia omawianego wymagania skargi nie wystarczy zatem ogólnikowe powołanie, jak zrobił to skarżący, art. 424¹ § 1 k.p.c. i lakoniczne uzasadnienie.

Spełnienie wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. polega na wskazaniu konkretnego przepisu prawa, tj. numeru artykułu (paragrafu, ustępu) oraz aktu prawnego. Należy przyjąć, podobnie jak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, że samo tylko odwołanie się przez skarżącego do podstaw skargi lub ich uzasadnienia nie stanowi spełnienia wymagania, o którym mowa (por. postanowienie SN z 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, niepubl.). Ze skargi nie wynika z jakim przepisem prawa zaskarżony wyrok jest niezgodny.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. obowiązek uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody polega na złożeniu przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła - ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru - oraz uwiarygodnienie tego oświadczenia przez powołanie i przedstawienie dowodów (uzasadnienie postanowienia z 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16 oraz postanowienie z 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, niepubl.; por. także art. 243 k.p.c.). Jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy obowiązkiem skarżącego jest wykazanie związku przyczynowego między szkodą a wydaniem przez sąd zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2006 r. II CNP 13/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 110, z 31 stycznia 2006 r. IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141, z 11 sierpnia 2005 r. III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16). Skarżący nie wypełnił tego obowiązku, gdyż ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że szkoda została mu wyrządzona przez pozwaną, co w oczywisty sposób świadczy o tym, że nie łączy on postania szkody z wydaniem przez sąd wyroku.

Z tych względów skarga powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c.

Jedynie na marginesie należy wskazać, że sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym, a zgodnie z art. 505¹⁰ § 1 k.p.c. Sąd rozpoznaje apelację w składzie jednego sędziego.

jw